

İÇ HİZMET KANUNU MADDE 6:

Hizmet: Kanunlarla nizamlarda yapılması veyahut yapılmaması yazılmış olan hususlarla, âmir tarafından yazı veya sözle emredilen veya yasak edilen işlerdir.

AÇIKLAMA: Maddede belirtilen hizmet, askeri bir hizmettir. Askeri hizmet; askeri vazifeye taalluk eden ve askeri maksatlara yarayan ve bir ^[1] emirle veya askeri mevzuatla veyahut hizmet mevkiinin icaplarıyla yapılması veya yapılmaması lazım gelen filleri ifade eder. Benzer bir tarife As.C.K.nun 12 nci maddesinde yer verilmiştir. As.C.K.nun 12 nci maddesi; gerek malum ve muayyen olan ve gerek bir amir tarafından emredilen bir askeri vazifenin ast tarafından yapılması halini hizmet olarak tarif etmektedir. Kanunlarla nizamlarda yapılması veya yapılmaması yazılmış olan hususlar askeri hizmeti ifade eder. Ayrıca amirin askeri bir vazife ile ilgili olarak vermiş olduğu emirler ile de hizmet hali doğar. Öte yandan, her üstün hizmet hali sözkonusu olmaksızın her zaman ve her yerde astlarının disipline aykırı gördüğü hallerine İç Hizmet Kanununun 14, 24 ve Yönetmeliğinin 28 nci maddesi gereğince müdahale etmesi ile taraflar için "hizmet hali" doğar. Bu durum As.C.K.nun 12 nci maddesinin uygulanmasında önem kazanmaktadır. As.C.K., bazı maddelerinde "hizmet hali"ni cezayı artırıcı bir sebep olarak kabul etmektedir.

AS. YARGITAY KARARLARI:

- Orduvepleri, askeri gazino ve kantinler askeri müesseselerden olduklarından, askeri şahısların buralardaki vazife ve hizmetleri askeri vazifeden sayılır.(As.Yrg.İçt.Brİ.Krl., 17.2.1950, E.1314, K.289).
 - Askeri kantinlerde ifa edilen hizmet askeri bir hizmettir.(As.Yrg.2.D., 22.11.1963, E.3225, K.3040)
 - Jandarmaca tutulan umumi cezaevi nöbetlerini askeri nöbet, dolayısıyla "Askeri hizmet" olarak kabulü gerekir(As.Yrg.Drİ.Krl., 20.9.1968, E.70, K.72).
 - İstirahatlı olan asker kişilere hiç bir şekil ve surette hizmet verilemeyeceğinden ve bu yolda verilen bir emir de hizmet emri niteliğinde olamayacağından, ayaklarındaki kaşintı sebebiyle bir gün revirde yatırılıp yedi gün terlik istirahati ile taburcu edilen sanığın içtimaa çıkmaması, emre itaatsizlikte ısrar suçunu teşkil etmez(As.Yrg.3.D., 20.10.1987, E.568, K.546).
 - Resmi tatil gününde yalnızca sabah sporuna katılmaları için uzman çavuş sanıklara verilen emir, 926 sayılı T.S.K. Per.K. Ek 2, İç Hizmet Kanunun 33/a, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanunun 2/D maddesi hükümleri karşısında, hizmet emri olarak mütalaa edilemez. (As.Yrg.4.D., 11.12.1990, E.642, K.626)
 - Askeri Yargıtay'ın sürekli yerleşmiş içtihatlarına göre, askeri hizmet olduğunda hiçbir kuşku bulunmayan nöbet hizmetine hiç gitmemek şeklinde gerçekleştirilen eylemlerin, As.C.K.nun 87 nci Maddesinde yazılı olan emre itaatsizlikte ısrar suçu içinde değerlendirildiği hk. (As.Yrg.5.D., 26.4.2000, E.2000/233, K.2000/231)
 - Bölük Komutanı tarafından defalarca emir verilmesine ve sonuçları açıklanmasına rağmen, sanığın 11.12.2003 tarihinde askerlik hizmetinin ve eğitimin gereği olan silahı, "Yehova Şahidi" olduğunu, inancı gereği almayacağını belirterek ve almayarak silâhın alınması konusundaki hizmete ilişkin emir gereğini tekrarlanmasına rağmen söz ve fiil ile reddetmek suretiyle hiç yerine getirmediği dosyadaki deliller ile sabit bulunduğundan, Askerî Mahkemenin emre itaatsizlikte ısrar suçundan dolayı mahkumiyetine hükmetmesinde yasaya aykırı bir yön bulunmadığı hk.(As.Yrg.4.D., 16.3.2004, E. 2004/346, K. 2004/342)
 - Sanık, 1950 doğumlu olduğuna göre suç tarihi olan 2003 yılında 53 yaşındadır ve yedeklik çağını henüz doldurmamıştır. Yedeklik çağını henüz doldurmadığı için seferberlik eğitimi için silah altına alındığı andan itibaren asker kişi sıfatını kazanacaktır... As.C.K.nun 4'üncü maddesinin, günlük bir mesaiyi yada tatbik edilen somut bir eğitim faaliyetini veya icra edilen görev halini kast etmeden yada herhangi bir koşul yada istisnaya da yer vermeden; ihtiyat askeri şahısların askerî hizmette bulundukları süre içerisinde As.C.K. hükümlerine tabi olacaklarını (kesin bir biçimde) düzenlemesi, aksi doğrultuda bir yorum ve değerlendirmeye de imkân vermemektedir.. Diğer yandan, kanunun ön gördüğü yükümlülüğü yerine getirmek üzere yeniden silâh altına alınan yedek askerî şahsın mesai saatleri dışında askerî disiplinin gerektirdiği yükümlülöklere tabî olmadığı şeklindeki bir kabul ve değerlendirmenin askerlik hizmetinin kesintisizlik ve devamlılık prensipleriyle bağdaşmayacağı da ortadadır. Açıklanan nedenlerden dolayı; ferdî seferberlik hizmetine başlamak üzere çağrıldığı birliğine katılan yedek askeri şahıs statüsündeki sanığın bu hizmetinin devamı süresince ve günlük mesai cetvelinde belirtilen eğitim, dinlenme, izin programına bağlı olmaksızın askerî disiplinin gerektirdiği yükümlölöklere tabî olduğu ve bunun sonucu olarak da diğer asker şahıslarla arasında ast-üst münasebetinin bulunduğu kabulü gerekmektedir. Bu yönüyle; Ferdî seferberlik eğitimine başlaması sebebiyle As.C.K.nun 4 üncü maddesinin öngördüğü anlamda ihtiyat askerî şahıs statüsünü kazanan sanığın; ne eylemin meydana geldiği gün ve saatte istirahat hâlinde olmasının ne de askerî bir birlikte hizmet görmemesinin bu kişinin diğer asker şahıslara karşı, ast üst ilişkisinden kaynaklanan hak ve yükümlölöklelerini (geçici bir süreyle de olsa) ortadan kaldırmayacağı, buna bağlı olarak da üstü durumunda bulunan mağdur Binbaşıya karşı tehditkar sözler sarf eden sanığın ayrıntıları yukarıda açıklanan eyleminin üstü tehdit suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.(As.Yrg.Drİ.Krl., 5.5.2005, E.2005/43, K.2005/42)
 - İç Hizmet Kanunu'nun 24 ncü maddesi dikkate alındığında; makam odasında kendisine karşı gösterilmesi gereken hürmeti göstermeyen ve müteaddit uyarılara rağmen saygısızca davranışlara devam eden sanığı disiplin ve terbiyeye davet etmek yetki ve görevi olan Alb. Y...'ın sanığa ayağa kalkması ve odayı terk etmesi yönünde verdiği emrinin hizmete ilişkin olduğu hk,(As.Yrg.1.D., 21.6.2006, E. 2006/916, K. 2006/1051)
- ### AS. YÜK. İDARE MAH. KARARLARI:
- Muvazzaf subay olan davacının; Üniversitede ek görev olarak ders vermesinin, askeri hizmetle ilişkili bir yönü bulunmadığından, okuttuğu dersler için ek görev ücreti verilmemesine ilişkin işlemin iptali davasının Danıştayın görevine girdiği Hk.. (Uyuş.Mah., 18.5.1974, E.1973/546, K.1351).
 - Asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin bulunan İdari işlemin iptali istemiyle açılan davanın; işlem, askeri makamlarca tesis edilmemiş olsa bile Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde görülmesi gerektiği hk.(Uyuş.Mah.Huk.Bl., 17.1.1983, E.1982/3, K.1983/4)
 - Yurt içi öğrenim izni verilen subaylara, askeri hizmete ilişkin herhangi bir yükümlölök ve görev verilemez(AYİM.1.D., 14.12.1989, E.1988/482, K.1989/127).
 - 926 sayılı Kanunun 126/d maddesi uyarınca yurtiçi öğrenim izni verilmesi halinde, ilgili kişiye başkaca bir askeri hizmet verilmemesi şart olduğundan; yüksek lisans ve doktora eğitimini yaptığı sırada Hava Harp Okulunda fiilen öğretmen olarak derslere de sokulan davacıya, 926 Sayılı Kanunun 113 ncü maddesi gereğince, yaptığı lisansüstü öğrenim süresi kadar ek hizmet yükümlölülüğü yüklenmesi hukuka aykırıdır (AYİM.1.D., 23.4.1994, E.1993/921, K.1994/790).
 - Askeri hizmete ilişkin bulunmayan TC. Emekli Sandığı işleminin iptali istemiyle açılan davanın, idari yargı yerinde görülmesi hk. (Uyuş.Mah.Huk.Bl., 17.11.1997, E.1997/54, K.1997/52)
 - Davacının güvenlik soruşturmasının olumsuz çıkması nedeniyle, Hv.K.K.lığınca dış kaynaktan muvazzaf subaylığa nasbedilmemesi işlemin iptaline ilişkin davada; davacının"asker kişi" sıfatını taşımaması ve işleminde "Askeri hizmete ilişkin" olmaması karşısında, davanın görüm ve çözüm yeri AYİM değildir(AYİM.1.D.,4.4.2000, E.1999/1 209, K.2000/398)
 - Herhangi bir hizmet ilişkisinden değil, tamamen kişisel nedenlerden kaynaklanan ağır küfürleşme hali ve devamında gelişen silahla ateş edilmesi fiili ile askeri hizmet arasında uygun bir illiyet bağı mevcut olmadığından; müteveffa erin ölümü olayının vazifenin sebep ve tesirinden kaynaklandığını söyleyebilmek mümkün değildir(AYİM.1.D., 19.9.2000, E.2000/1 31, K.2000/807)

[1]

Taşkın, Rifat: Askeri Ceza Kanunu, Şerh, Sekizinci Basım,Harpokulu Basımevi, s. 45.